Ч. 126. Чернівцї, пятниця дня 22. жовтня (4. листопада) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.
Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Буковиньский сойм.

(10. засїдане із 2. листопада 5. год. попол.)

Коли дивити ся на соймові засїданя, як на інтересні видовища для ґалериї себто для публики, то сегорічний сойм прямо не може йти в порівнане із тим, що розгравало ся в соймовій палатї. Жадна вражінь публика зустрічає ся із тим більшим розчарованем, що по змінї складу сойму мож було надїяти ся горячих дебат. Тимчасом прийшло між обома соймовими сторонництвами до порозуміня, остроту обопільних спорів — зведено лише до натяків зручно хованих в промовах поодиноких бесїдників. Соймові наради тратять ще й через те інтерес, що дебати переводять ся в комісиї, а в соймі обмежують ся промови майже лише до необхідних меж а за те полагоджує ся по кількадесять точок денного порядку...

На вчерашнім засїданю замітною була хибна дебата, яка розвинула ся над шкільними справами. Язиковим устроєм нашого шкільництва незадоволені нї Русини нї Румуни через покривджене сих обох мов краєвих а форитоване нїмецкої. А що більше своє невдоволене акцентують і посли христ. нїмецкі, для них ще за мало Нїмеччини...

Год. 5. минула. Соймова саля досї майже порожна, на довге маршалкове дзвонене звільна заповнює ся і засїдане розпочинає ся веріфікацією протоколу, читанем внесень: пос. др. Ончула, щоб ухвалити 2000 кор. ремунерациї для през. бюра, др. Лупу, щоб ухвалити 2000 кор. на курс. для гром. секр. і пос. Калитовского, щоб заснувати в Заставнїй шпиталь. Інтерпеляциї внесли посли Гальбан в справі лїчничого заведеня Дорнаватри, пос. Скедль і тов. в справі зниженя тарифи посилок свиньских, в справі запомоги на будову школи в Авґустендорфі, в справі науки нїмецкої мови в Нових Фратївцях; пос. Малика і тов. в справі підвисшеня активальних додатків серетских урядників о один степень висше. По сїм ухвалено ще передати конст. комісиї нагле внесене пос. Гальбана в справі утвореня перманентної законодатної комісиї при краєвім видїлї зложеної із пяти членів.

По переходї до порядку денного мотивує пос. др. Скедль своє внесене в справі зміни краєвого зак. шк. із 30./I. 1873. В. з. кр. ч. IX,3. Бесїдник виводить, що кожда дитина повинна вчити ся у своїй рідній мові (пос. Василько: так, так!) Школи із мішаною мовою викладовою нї до чого. (Пос. Сімйонович: Ми з сего скористаємо!) В усїх мовах паралельно виховувати молодїж годї. Воно й не педаґоґічно, бо се дає привід до національних міжусобиць, бо учитель мимоволї мусить більше дбати про школярів своєї народности. Бесїдник наводить дальше школи, де нїмецкі дїти є покривджені, що до викладової мови і заявляє ся за одномовною школою, яка є конечна для піддержаня нїмецкої культури на Буковинї. Внесене ухвалено передати комісиї шкільній. Відтак мотивував пос. др. Лупу своє внесене в справі субвенціонованя шкільних інтернатів з краєвих гроший. (Внесене передано ком. фінансовій). З черги мотивував пос. др. Гальбан свої внесеня: в справі заведеня телефонїчного полученя Чернівцї-Відень; в справі заложеня школи штуки домагаючи ся, щоби Видїл краєвий субвенціонував істнуючі вже приватні школи штук та і в справі увільнень домів приютних для купелевих гостий в Дорнаватрі від краєвих додатків на 15 лїт. (Внесеня передано дотичним комісиям). Пос. др. А. Ончул мотивує своє внесене в справі реґуляциї службових відносин громадских секретарів торгових і сїльских громад. (Внесене ухвалено припоручити ком. ек.) Як 7 точку порядку денного подавав пос. Гальбан звіт шкільної комісиї про дїяльність краєв. видїлу в шкільних справах за час від р. 1903 до червня 1904. По сїм просторім звітї розпочала ся **шкільна дебата**, в якій перший забрав слово посол Сімйонович говорюючи справи шкільні в народних школах і виказує, що Румунам і Русинам дїє ся в тім зглядї кривда. (Пос. Ник. Василько: Се дві нещасні нациї!) А ще більше кривд мають Румуни в середних школах. Бесїдник домагає ся перетвореня філїї I. держ. ґімн. на самостійну, заснованя рум.-нїмецкої ґімназиї в Кімполюнзї, домагаючись для Румунів найперше ґімназий, бо до реальних шкіл Румуни мало учащають.

По нїм забрав слово посол Волчиньский, атакуючи остро правительство передовсїм за те, що доси не іменувало ще руского й нїмецкого краєвого інспектора. Між иньшим виступив проти учителїв з Галичини.

Пос. Малик зазначує що кривди румуньскі тотожні з рускими. Рускої мови вчуть учителї, які часто єї самі не знають, бо в семинари вчуть по нїмецки. Богато осель остає без руских шкіл. Самі Чернівцї із 1800 дїтьми не мають рускої школи. Дальше наводить кривди Русинів по школах в Серетї, Руснакендорфі і Марециях. Русини ждуть також як досї безуспішно на руского інспектора краєвого. — Урядники повинні знати краєві мови, а не мають нагоди то навчити ся нї в народних школах нї в ґімназиї а на унїверзитетї вже на се за пізно і доля їх розбита. Наша т. зв. руска ґімназия також не може нїкого вдоволити треба, щоб у нїй вчили по руски бодай математики в рускій мові. Лихо збільшає ся еще й через те, що богато руских дїтий не може йти до сеї ґімназиї тому, що в народній школї не могли навчити ся рускої мови. Впрочім прилучує ся бесїдник до резолюций референта. Відтак промовляв пос. Відман.

По сїм зголошує ся до слова президент краєвий др. Бляйлебен: Панове менї простять, коли я в короткім часї мого побуту в краю доси не був ще в можности заняти становище до усїх резолюций і запитань. Я сьмію однак запримітити, що інтересна дебата, яка вивязала ся на нинїшнім соймовім засїданю, дає менї можність, заняти ся основно сими квестиями. Я мушу, мої панове, признати, що чимало порушених питань, уважаю дуже слушними (живі признаня) і я надїю ся, що буду мати нагоду, деякі з них може вже в слїдуючім роцї зреалїзувати. (Живі признаня і оплески). Я надїю ся, що вже може на другий рік буде можна переконати пана проф. Вольчиньского, що правительство не таке, як пан внескодавець думає і що неодно стане ся, яке відповідати мебодай в части жаданям панів. (Живі признаня).

Головно в справі іменованя краєвих інспекторів позволю собі вказати на мої виводи в комісиї шкільній і я можу Вас, мої панове, запевнити, що я сам був би щасливий, наколи-б менї було можливо, завести такий стан, який істнує вже на Заходї (живі признаня і оплески), а іменно для кождої поодинокої нациї завести окремих інспекторів.

Впрочім зазначив би я, що правительство з тою самою запопадливостию і любовію відносить ся до усїх наций в краю, і що оно з певностию буде старати ся усї бажаня по можности сповнити. (Живі признаня і оплески).

По реплїцї реф. Гальбана ухвалено звіт і отсї резолюциї:

I. „В тих громадах, де сего вимагають льокальні віддаленя, треба зорґанїзувати відповідну одноразову науку“.

II. „Принимає ся до відомости вислїди доходжень, які вела Рада шкільна краєва в справі реґуляциї вакаций після пільних робіт і припоручене, яке удїлила в тій справі радам шкільним місцевим, щоби при переведеню § 12-ого реґ. шк. узглядняли відповідно до місцевих відносин також господарскі інтереси“.

III. 1) Принимає ся з вдоволенем до відомости, що державна школа промислова звертає увагу на будоване там. 2) Взиває ся правительство, щоби оно до черновецкої державної школи промислової прилучила низшу школу желїзничу конче подібно, як се має місце в Лїнцу. 3) Взиває ся правительство, щоби оно конче заложило при ц. к. державній школї промисловій в Чернівцях специяльний курс для виобразованя дренарних майстрів“.

К. Юнак.

В гостї.

(Конець).

Від часу до часу було чути вйокане Йойни. Коли кричав вйо! — то зачинав баритоном і кожде вйо кричав о один — два тони висше. Кричав дуже скороплаксивим голосом, щоб міг перекричати рейвах Жидів, торохкане воза та гук дзвінків, що висїли на шиї конини; а було їх там кілька, а всї голосні аж проразливі. Такий вже звичай балаґулів.

Їдуть. Нараз здибає їх гурток веселих студентів. От і стають студенти при боцї і починають пальцями числити Жидів. Жиди кленуть, бісять ся, Жидівки лають негарними словами. Різник сьміє ся, аж за черево хапає ся.

Та хлопцї тільки сего хотять. Один з них здоймив навіть капелюх і начинає складати Жидів до середини. Иньший вкладає їх до кишенї. Пасажири хотять скакати з воза, щоби покарати збиточників. Йойна також розсердив ся.

П-р-р-р!

Студенти стояли не рушаючи ся з місця. Два витягнули з кишень якесь зелїзо з дїрками, що то звуть його „боксер“ і розпочала ся перепалка. Пасажири, що відважнїйші поскакали з фіри і з криком „велієм“ то прискакували до студентів, то знов уступали на вид паличок, якими замахували ся молодики. Колиж побачили ще й боксер зараз закричали всї в один голос: „Policaj, Ej waj, er schiesst!“ А сторож публичної безпеки — стояв близько й самий реготав ся і не спішив з інтервенциєю. Пасажири побачивши, що сатисфакциї нїякої за сю обиду чести не дістануть, зачали вилазити знов на віз.

Нараз почали всї студенти грімко сьміяти ся.

„Ясю! А ти також там? Та ми тебе почислили!“

А Ясьо як опарений, почервонїв і штуркнувши Йойну в бік, крикнув: „Furt!“

„Вйо!“ — і конина побігла, махаючи норовисто головою при кождім батозї.

Ще довго йшли з воза проклони на студентів, що все ще стояли на місци і рахували пасажирів аж поки не навернули в бік і скрили ся від очий веселої громади.

А ті ще довго стояли там обговорюючи докладно стрічу з Ясьом.

„Се правдивий радикал!“ — казав один.

„Що радикал! Хиба-ж ти його не знаєш? Та-ж він запечений социялїст! Не видїв ти червоної краватки?“ — добавив другий.

„Він бачите їде таким фіякром із демократизму.

За черновецким мостом лежить корчма. Там можна дістати доброї горівки й руму, там продають також тане пиво. Возьми з собою одну корону, піди „за міст“, та наїш ся, упієш ся та й без гроша таки не вернеш ся. Тому то хто їде чи йде з міста, повертає до тої корчми, щоби заморочити трохи червака.

Вже коло корчми. Кінь навернув перед браму і став, хоть йому Йойна не приказував.

Під возом висїла бляшана путня. Йойна скочив з воза, відчепив єї і побіг до керницї. Заким витягнув воду, шукав когось. Вернув не скоро. Ясьо дивив ся на нього боком і щось шептав собі під носом.

„Warc ows, Puritz, ech soll dus Pferd pojen“.

Напоїв, привязав путню на своє місце і побіг до товпи людий, що стояли коло корчми. Незабаром вернув ся назад, та вже не самий. З ним ішло двох правдивих „єрусалимских“. І ті мусїли десь умістити ся на возї. Ну, тепер довело ся Ясьови зазнати ще одної приємности, бо один із тих єрусалимских, не надумуючи ся багато, впхав ся між пасажирів в рядї, де сидїв Ясьо. Другий сїв коло малого Жидика на клунки з заду.

„Вйо!“ — і поїхали далї...

Ясьо їхав в гостї до своєї далекої родички, коротше сказавши, до тїтки. Старша донечка Оля, то була — при нас най се лишить ся, аби директор не дізнав ся — його „возблюбленна“. Він вже довгий час не був у тїтки, а то ізза того, що не мав візитової одежі. Сегодня вбрав на себе новісенький ряд оде-

IV. „1) Взиває ся поновно правительство, щоби оно розширило фахову школу в Кімполюнзї через заложене відділу столярства. 2) Взиває ся виділ краєвий, щоби порозумів ся з правительством і мійскою громадою в Кімполюнзї в справі локалю“.

V. Взиває ся правительство, щоби оно на слїдуючій сесиї предложило проект в справі орґанїзациї виділових шкіл на Буковинї і щоби оно головно мало на увазї получене виділових шкіл з народними і довело до того, щоби Буковина одержала під зглядом виділових шкіл те саме виїмкове становище як і в Галичинї“.

VI. „1) Взиває ся виділ краєвий, щоби порозумів ся з істнуючими інтернатами, чи і під якими условинами они готові, заложити окремі відділи для питомцїв мужеской і жіночої семинариї учительскої. 2) Взиває ся виділ краєвий, щоби він на случай як би заложено окремі відділи для питомцїв мужеской і жіночої семинариї учительскої, постарав ся о те, аби узгляднено слушні національні домаганя“.

VII. 1.) При кождім заложеню нових шкіл і активованю кляс належить постарати ся о научні средства, так щоби загального кредиту на шкільні средства уживано тільки за удержане приладів в добрім станї і додаткові закупна.

2.) Взиває ся раду шкільну краєву, щоби означила суму потрібну до побільшеня научних средств в істнуючих вже школах і клясах і щоби она о те піклувала ся. аби потрібну суму вложити до прелїменаря на слїдуючий рік“.

VII. „Взиває ся правительство, щоби конче постарало ся о заложене ц. к. ґімназиї з румуньскою викладовою мовою в Кімполюнзї на р. 1905, позаяк зволїкане сеї справи треба уважати тяжкою кривдою культурних інтересів румуньскої нациї в полудневій части краю“.

IX. 1) Взиває ся умильно правительство, щоби оно іменувало для Буковини трох краєвих інспекторів шкільних, з котрих кождий мав-би мати нагляд над нїмецкою, рускою і румуньскою мовою.

2) Щоби перед системізованєм бракуючих ще двох посад, установило тимчасовину, котра-би тому станови фактично відповідала“.

X. „Взиває ся правительство, щоби постарало ся о заложене ц. к. висшої школи реальної в Чернівцях і ц. к. висшої школи реальної в Сучаві, і то вже на р. 1005, щоби в той спосіб з одної сторони увільнити від тягару гр. пр. реальну школу в Чернівцях, а з другої сторони, щоби з науки реальної школи мали хосен мешканцї полудневої частини

По сїм принято ще кільканайцять звітів краєвого виділу. Слїдуюче засїдане нинї, в четвер о год. 5. по пол.

Із клюбів і комісий.

Шкільна комісия відбула під проводом заст. марш. краєвого д-ра Ст. Смаль Стоцкого дня 2. листопада с. р. своє засїдане, на якім як правительственні заступники взяли участь інспектор шк. др. Тумлїрж і сов. прав. Песіч. Посол др. Ст. Смаль-Стоцкий описує анормальні відносини в народних школах, які повстають через те, що павшалї доходять до управи школи доперва посередно через громади. В цїли санациї сих обставин вносить референт зміну дотичних постанов § 43. зак. з. д. 30. січня 1873 В. з. д. ч. 9 в той спосіб, щоби управа школи побирала від тепер потрібні суми безпосередно з урядів податкових. По принятю зміни реферували ще посли др. Смаль-Стоцкий і др. Скедль поодинокі петициї.

* * *

Комісия комунїкацийна відбула дня 1. листопада с. р. під проводом голови посла Лянґенгана своє засїдане, на якім взяли участь надсов. будів. Габерляндт і надкомісар Мікулї, принято надзвичайно річеве справоздане референта посла Лянґенгана про справи желїзничі з великим вдоволенєм до відомости.

* * *

Полїтичний перегляд.

Нові мінїстри.

Новоіменовані мінїстри др. Козель, др. Ранда, гр. Бікоа зложили в понедїлок перед полуднем приписану присягу на руки цїсаря в присутности др. Кербера, бар. Ґуденуса і Філянїйого. — Др. Ранда, пращаючись із науковою академією в Празї заявив, що портфель ческого мінїстра приймає з одного боку на бажане корони а з другого на те, щоб посередничити між партиями і причинити ся до витвореня якогось modus vivendi. — Молодочехи сим іменованєм безперечно вдоволені, але для форми голосять — як ось др. Пацак на великих понедїлкових зборах в Кутній горі — що помимо номінациї д-ра Ранди застерігають собі вільну руку. За те орґан д-ра Енґля, бувшого голови ческого клюбу помістив статю, в якій доказує, що положене значно змінило ся, бо президент краю, др. Кербер показав ся отсе независимим від волї Нїмцїв і зробив на власну руку важний крок, який був з давна одним із важнїйших постулятів ческих послів. — „Pilsner Tageblatt“ доносить, що презид. висш. суду кр. Веселї буде незабаром покликаний на уряд мінїстра судівництва. Сей портфель держить поки що в своїй руцї сам президент кабінету. Колиб ся вістка мала справдити ся то реконструкция кабінету пішла-б ще дальше.

Резолюцийний рух в Росиї.

З Петербурга доносять до N. Fr. Pr., що чим раз більше змагають ся занепокоюючі симптоми революцийного заворушеня, а іменно: в Могилеві д. 22. жовтня в рядах резервістів, покликаних до війни на далекім Сходї. Також вибухли заворушеня в Варшаві. Коли революционери розліплювали численні проклямациї, прийшло до кровавої стрічи між ними а полїциєю, при чім поранено кілька полїцистів а одного навіть убито. На 30-го с. м. назначили петербурскі студенти збори а причину до сего дала отся обставина, дуже характеристична для невідрадних обставин в Росиї:

В лїтї арештовано студента Малїшева, котрий підчас похоронів Плевого хотїв викликати заворушенє між робітниками. В арештї єму так досаджували і так єго катували, що нещасний повісив ся. Коли про се розійшла ся чутка, рішили студенти запротестувати против такого нелюдского поступованя та домагати ся, щоби за помершого студента відправлено службу Божу, що саме зроблено на зборах із 30. Богато студентів арештовано.

Мадритскій парлямент „при роботї“.

В іспаньскім парляментї лучила ся в суботу ось така подія. Один правительственний посол назвав опозиционїстів „боягузами“ а за се одержав від републиканця Азкарата поличник. Се дало сиґнал до загальної бійки. Посеред салї нарад утворила ся збита купа людий, де одні других частували кулаками, палицями або таки й копали. Розуміє ся, що все робило ся серед вереску і крику. Лад зробила аж жандармерия. Один з послів замахнувши ся палицею на президента, розторощив хрест, що висїв над ним і розбив чорнильницю так що пообливав атраментом всї акти на президияльній трибунї.

Із краєвого виділу.

Нововибрані члени краєвого виділу роздїлили поміж себе реферати в той спосіб: „Маршалок краєвий бар. Василько (президіюм): Особисті справи усїх краєвих урядників і слуг, як іменованя, посунене на висший степень, справи пенсийні, удїлюване відпусток, задатків, помочий, ремунераций, справи дисциплїнарні, справи соймові, канцелярийна дирекция і домашна адмінїстрация.

Член краєв. вид. Лупу: Краєві фінанси, а ім.: а) орудоване краєвим фондом, перед'уклади і замкненя рахунків краєвого фонду, удержуване нагляду над станом чинним і довжним і стягнене послїдного; б) управа краєвого майна; в) придїленя з особисто-доходового податку, наложене краєвого податку на горівку, пиво, вино і продаж соли; г) справа касова; е) справа краєвого кредиту, краєві позички, краєвий банк гіпотечний: д) шкільний фонд краєвий і фонд учительскої платнї (Передуклади і замкненя рахункові); з) управа поодинокими фондами заложень і стипендий, фондом інвалїдів. фондом краєвої культури, фондом повітового шпихлїра в Радівцях і ж) фондом пропінацийної сплати, справи шкільні, справи жандармериї і справи уквартированя війска.

Член кр. вид. проф. др. Смаль-Стоцкий: справи краєвої культури а ім: а) справа господарского шкільництва; б) годівля худоби, в) господарска мелїорация; г) господарскі стоваришеня; е) реґуляциї рік, забудованя гірских потоків і заосмотрене водою: д) лїсництво і риболовство; краєва статистика, справи громадскі в повнім крузї постанов громадского реґуляміну і статуту для столицї Черновець і справи народного шкільництва.

Член кр. вид. Волчиньский: Справи санїтарні: а) управа публичних і загальних шпиталїв, заведеня для божевільних, заведенє Франц-Йосифа для невилїчимо божевільних і краєвого дому полїжничого; б) громадскі лїкарі; в) щіплене; г) купелеві місця; стипендиї і справи фундацийні, оскільки они не доторкають ся управи поодиноких фондів.

Член кр. вид. др. Штравхер (зглядно посол Лянґенган, котрий місто него приняв реферат): справи правничі і комунїкацийні: а) дороги; б) желїзницї; справи промислові: а) наука промислова; б) підпиране дрібного промислу і домашна індустрия; в) школа плетеня кошиків в Сторожинцях; справи торговельно-полїтичні, справи обезпечень, справа огневої сторожи і справи шляхоцтва.

На засїданю краєвого виділу, яке відбуло ся під проводом маршалка краєвого барона Василька дня 27. жовтня, вибрано: до дирекциї пропінацийного фонду Льва Василька, посла Николая до ради завідуючої буковиньскими желїзницями льокальними, д-ра Вайсельберґа до ради завідуючої новими буковиньскими желїзницями льокальними, проф. Єротея Пігуляка і сов. Сімйоновича до ради шкільної краєвої. Крім того іменовано інжінера при державній службі желїзничій в Тиролю, Йосифа Шарвата надкомісаром в краєвім урядї будівельнім.

„Спростованя“ п. презеса.

За п. Гальбаном обізвав ся в ч. 84. „Gazet-и Polsk-ої“ презес польского „Koł-а“ на Буковинї п. Пасакас про ту саму статю пос. Николая Василька в „N. Fr. Presse“. П. Пасакас споминає про „скромне“ і „бардзо слушне жичене“ Поляків буковиньских, які він предложив президентови мінїстрів а про справи полїтичні відсилає п. Василька до Русиноїдних статий всїх польских ґазет, котрі мали виказати „зе знайомосьцон (!) стосункув буковіньских“, о скілько послїдні вибори були вільні ізза „тероризму з одного боку а роздїлу з другого“ і о скілько вислїд виборів дотикає „уємно“ великої посїлости і Поляків на Буковинї. П. П. зазначує що Галичина „обективно“ обговорює справи буковиньскі, не виказує „нещастя“ з виборів для Буковини анї над ними не бідкає ся, за те дотеперішні „пани“ самі відчувають „фатальнї скутки“ і ще фатальнїйше їх відчують.

Отже пан презес „Koł-а“ дає рацию всїм напастям, інтриґам і денунциациям галицко-польских ґазет, від яких онодї „Gazeta Polska“, орґан „Koł-а“, відхрещував ся, коли „Buk. Post“ приперла Поляків за їх дволичну полїтику до стїни. Записуємо сей факт на вічну память.

Далї пише п. П. про „скромне і бардзо слушне жиченя“ бук. Поляків і зазначує з гори, що всї факти, наведені в статї п. Василька „незгідні з правдою“. Ну і сам п. П. признає, що польскої мови вчать в 26 школах народних, де є хоч 30 польских дїтий, отже не 40, як закон вимагає; далї признає, що польскої мови вчать в уч. семинариї, але находить, що не вчать єї в приготовляючих курсах; відтак обчорнює інспектора в Кіцмани і єго жену, директорку дївочої школи, що нїби раді були усунути зовсїм польску мову з пляну науки“; пише неправду, що кр. рада шкільна не усунула „злеґо“ і хоч єму яко презесови „Koła“ відомо, що в Кіцманьскій школї, як слїдство доказало, провинив ся був лише ks. Steinbach, що наганяв руских дїтий поличниками до науки польскої мови. Далї де-

---

жі, новий капелюх, сьвіжу краватку, ще й цвікер поклав на ніс, щоб лиш виглядати красним і елеґантним. А щоб не запорошити черевиків, не хотїв йти піхотою, а їхав „фіякром“ за пятнайцять крейцарів...

Вже в Садаґурі. Ясьо не їхав аж в середину місточка, а встав ще коло перших хат, щоб міг поправити на собі одїж, та заглянути в зеркальце, чи добре стоїть вус і чи не попсувала ся фризура. Тепер аж добачив він, що лїпше-б було, наколи-б був ішов піхотою. Його новіська одїж була цїлком помята. Ну, але то мала жура. От понатягав рукави від сурдута тай споднята і пішов.

Вже ось і дім його тїтки — невеличка каменичка. Перед вікнами, що були від дороги, лежав невеличкий цьвітник, утїха його Олї. Вікна були на сей час відчинені, а з середини дзвенїли гучні акорди коломийки. Оля грала на фортепянї.

В сїнях поглянув ще раз в зеркальце, підкрутив вус, — значить, зібрав всї чотири волоски в один довший хвостик, натягнув знов штани і підійшов ід дверям їдальнї.

„Скажу, що я приїхав фіякром, та тому трохи опорошений, коби лиш не дізнали ся, що їхав балаґулою та ще й як, о то був би сьміх...“ шептав уже в дверях.

— „А! Ясьо! Як маєш ся? Здоров, як бачу! Щось довго не приходив до нас, нагнївав ся?“

„Наука, тїточко! Матура за плечима. Коби вже збути ся тої муки“.

Цїлував саме тепер йому подану пухку руку тїтки. Оля трохи почервонїла. Перестала грати і підходила близше до милого гостя.

„Ясю! — шепнула йому в ухо тїтка. „Тобі на ковнїрі щось лїзе. Певно замандрувала від якогось пасажира. О, ті балаґули!“

Ясьо то червонїв, то блїд. І мимо волї помацавши лївою рукою ковнїр, натрапив на немилого гостя. Не кажу, як було йому в хвилї, коли витав ся з Олею, цїлуючи єї руку, а заразом тримаючи між пальцями лївої руки страшну зьвірюку...

нунциюе п. П. „подвладне орґани школьне“, що мали брати участь у „фатальних“ для „панів“ виборах і надіє ся більшої „енерґії“ шкільної ради супроти „нехентних“. (Polizaj!) — Далї закидує п. Василькови „незгідність із дїйстностию“, що Нїмцї в Галичинї вчать ся релїґії по польски, бо (слухайте!) в **нїмецкій** ґімназиї у Львові і в Бродах і в народних школах з **нїмецкою** мовою викладовою вчить ся нїмецка молодїж релїґії по нїмецки. — На то скажемо п. презисови, що таке саме ба ще більше добро мають польскі дїти на Буковинї, бо не лише в польских школах але у всїх народних вчать ся релїґії по польски а середних шкіл з польскою мовою викладовою на Буковинї нема, отже порівнане Буковини з Галичиною вийшло так, як се написав п. Василько, ба п. П. его представив ще красше.

Відтак п. П. признає, що на Буковинї є осібний інспектор для трох (!) по части польских шкіл, які є в Ґурагуморскім повітї, більше їх нема на цїлій Буковинї; п. П. додає й те, що крім того установлений, але „тілько еден інспекторат“ однак скаржить ся, що той не має безпосередного впливу, бо сей польский інспектор є тільки дорадником краєвого інспектора і не має права „самоістне шкул візитоваць“. Ну, чи-ж не велика то кривда, що польский інспектор не може „впливати“ на учителїв у чотири оцї, як се дїє ся в галицкім раю по руских школах? Але п. П. збільшає сю „кривду“ тим, мов то польский інспектор не може витикати хиби на місци і не може ставляти внесків в радї шкільній краєвій; хоч се неправда, о чім п. П. може розвідати ся у п. Гальбана.

На остаток калькулює п. П., що Русинам і Волохам не потрібно лектерату їхнїх мов на унїверситетї, бо вони мають катедри, наколи Поляки, хоч на унїверситетї є лиш о кілька слухачів меньше як Русинів, жадають тільки (яка скромність!) лектерату, а не катедри. П. презес видно не знає ріжницї межи катедрою мови і лїтератури а лектератом, инакше не писав би небилиць, що лектерату рускої і волоскої мови на Буковинї не треба, п. П. не знає мабуть, на що є лектерати, бо инакше не жадав би польского лектерату на Буковинї, бо він для Поляків злишний а для других на Буковинї не потрібний.

„Спростувавши“ виводи посла Василька оттакими арґументами незгідними з правдою, та денунциациями на немилих вшехпольским аґітаторам людий, підсуває п. презес п. Василькови, що він поводує ся супроти Поляків „лїбералїзмем цесаржа Вільгельма“, котрий „допровадзіл до виенця Полякуф з под устав засаднїчих паньства“, забуваючи, що після основних законів Полякам не належить ся не то на Буковинї, але у Галичинї викладова мова польска навіть в школах народних в місцевостях, де вони не становлять громад, а не то в в середних школах або що небудь на унїверситетї, і не належать ся їм нїякі інспектори на Буковинї, не то після лїбералїзму пруского а навіть і не галицко-польского, який позбавив тамошних Русинів майже всяких прав особливо в містах, а після інтерпретациї основних, якої зазнали сими днями віденьскі Чехи з боку адм. трибуналу.

П. Пасакас кінчить ще одним спростованем, а то про склад „людносцї польскей“ на Буковинї, повтаряючи слова п. Василька з тим лише додатком, що галицких слуг спроваджують дїдичі з „конечносцї вобец зупелне здеморалїзованей(!) людносцї влосцяньскей в нектурих околїцах на Буковіне“. Коли се обчорнене цїлих околиць Буковини може винятково правдиве в місцевости п. П., то відома річ, що деморалїзация народу йде від „панів“, хоч з другого боку „деморалїзация“ після „паньских“ понять, то те, що мужики не хотять робити за півдурно ізза чого пани спроваджають собі дешевших, бо біднїйших слуг із Галичини.

Супроти запевненя, що Вірменин Пасакас „чує сен Полякім з пшиконаня“ не маємо що сказати, бо сей арґумент за надто переконуючий, повтоpяємо тільки ще раз, що на Буковинї є Вірмени, які ще не прийшли до переконаня п. Пасакаса.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 3. листопада 1904.

В школї музичній „Бук. Бояна“ вписи тревають дальше. І то вписувати ся можна або у підписаного або в годинах шкільних межи 4—6 у присутного учителя. Також звертаємо увагу тих членів, які занедбують вправи, що в пятницю по пробі відбуде ся засїдане видїлу, на якім прийде на порядок дневний справа счеркненя їх із лїсти членів. Лишає ся їм отже ще можність направити зле, коли прийдуть в пятницю на пробу. — *Модест Левицький*, голова.

Із „Українск. Сокола“. Пригадуємо, що сходини з танцями уряджувані заходом „Укр. Сокола“ відбудуть ся вже в суботу дня 5. листопада с. р. Підчас павз музичні продукциї поодиноких членів. Початок о год. 8-ій. Стрій візитовий. Вступ від особи 1·40 кор. — *Модест Левицький*, голова, *Остап Сьвітлик*, справник.

Перші загальні збори тов. „Січ“ в Сторонци-Путилові відбудуть ся із звичайним дневним порядком дня 8. падолиста в день св. Дмитра і то безусловно, чи буде погода сприяти чи нї під голим небом на площи акцийного товариства; в разї великого дощу в стодолї п. Бенсдорфа, урядника акцийного товариства. Позаяк наше село можнаб сказати є осередком буковиньскої Гуцульщини, випадалоб, аби на то сьвято для звеличеня торжества прибули відпоручники всїх товариств січових на Буковинї. Поіменних запрошень не будемо висилати, думаємо, що отся заява вистарчить. Дорогі посестри чейже схотять мати на увазї і то, що Сторонець се місце родинне перебуваня незабутного ґенія Гуцульщини о. Федоровича. Прибувайте до нас славні товариші січовики, щоб упослїджені, горем прибиті наші Гуцули мали нагоду почути живе слово з уст жичливих і заохоту до працї над собою. — За тимчасову старшину: *Вас. Кира*, кошовий.

Загальні збори тов. укр. студ. „Січ“. В недїлю, 30. жовтня відбули ся пяті загальні збори тов. укр. студ. „Січ“. На збори явило ся 23 товаришів, деякі гостї з поза товариства і комісар полїциї др. Кавль. Голова тов. Гошовський отворив збори і згадав про невіджалувану страту нашої буковиньскої писательки, п. Евгенії Ярошинської, яка була все одним з нечисленних приятелїв і членів-добродїїв нашої „Січи“ та завізвав товаришів, щоби память єї почтили повстанем з місць. Се вони і вчинили. По прочитаню і зверифікованю протоколу слїдувало справоздане видїлу. За послїдний семестр товариство розвивало ся, як найкраще. Доказом того є товариске пожите, самообразоване і заходи около ширеня осьвіти, що є найкращою ознакою розвою кождого академічного товариства. Дїйсних членів було з початком семестра 21, тепер є 33. З радістю зазначив тов. голова, що в товаристві панувала гарна згода і гармонїя. Товариші сходили ся що дня на одну, дві години і проводили час серед веселої гутірки. Товариство старало ся також і до внїшного товариского пожитя. Взяло чинну участь в однїй аматорській виставі, однім концертї і одних вечерницях з танцями. В товаристві удїлювано через два місяцї курс російської мови так для товаришів як і для приватних людий. Від марта до червня було 8 відчитів, по яких вела ся все оживлена дискусия. Нїчого говорити вже й про те, що з бібліотеки користало окрім членів до 100 приватних осіб. До бібліотеки прибуло 119 нових творів. Товариство причиняло ся, о скілько на се позволяли обставини, рівнож і до піддвигненя сьвідомости між українським народом на Буковинї. Се мало на цїли між иньшим видане брошурки тов. Весоловського п. з. „Стефан Баторий а Русини“. На основаня січових кошів як і на січові сьвята висилало товариство своїх делеґатів. Вони старали ся сповнити свою задачу тим, що заохочували в промовах нарід до осьвіти, до орґанїзациї а дуже часто пояснювали в приступний спосіб статути січових товариств пожарничих а при тім подавали коротку історию козаччини. В протягу послїдного семестра вислало товариство до 21 місцевостий в тій цїли 35 делеґатів. Загальна сума коштів сих делеґаций, які покривало товариство будьто з добровільних датків товаришів, будьто з власних фондів виносила 89 кор. 76 сот. Окрім того кожда „Січ“ пожарнича дістала від товариства даром по 10 примірників видавництва „Наука і Розвага“. З справозданя голови належить згадати ще то, що тов. мало честь повитати в своїм льокали славного українського композитора Лисенка, що відвидїв товариство в супроводї тепер. віцемаршалка п. д-ра Смаль Стоцкого. В протягу сего півроку прийшло також до гарної злагоди між нашим товариством а кіцманьским учительством. Відтак слїдувало подрібне справоздане кождого видїлового і удїлене абсолюториї уступаючому видїлови. Доходу мало товариство в послїднім семестрі 582 кор. 65 сот. а розходу 525 кор. 74 сот. Отже оборот виносив 1108 кор. 39 сот. Опісля вибрано новий видїл, якого склад вже оповіщено. *Р.*

Вечерницї з танцями уряджує в сали маґістрату в Кіцмани в суботу дня 19. н. ст. падолиста 1904. тов. укр. студентів „Січ“ в Чернівцях. Стрій візитовий. Вступ на салю 3 кор., родинні білети для 4 осіб 10 кор. Половина чистого доходу на кіцманьску бурсу. Музика п. Алека Паращука з Глинницї. — За комітет: *Ілярій Стратичук*, інсп. шк., *Ілія Семака*, нач. суду, *Евген Жуковский*, дир. шк. рільн., *Іван Прокопович*, учитель, *Яр. Весоловский*, студ. пр., *Іван Гошовский*, студ. філь., *Емануїл Стратичук*, студ. прав.

Написи на стациях зелїзничих. Переїжджаючи шляхом Гатна—Дорна—Ватра мали ми нагоду читати такі рускі написи на стациях зелїзничих: В Гатнї: **стаціонный заль, уріадъ желѣзницѣ**, в Пальтиносї, Ґурагуморі, Фрасинї, Вамі, Айзенав, Кімполюнґ, Пожоритї, Валепутнї, Якобенах і Дорна—Ватрі: **урядъ колеювый, стаціонный заль** і **запрещается здѣсь табакъ курити** і так иньші чудовища! Прочитавши такі куріоза, чоловік мусить мимоволї спитати: Чи то лиха воля, чи нерозум зі сторони компетентних урядів? По перше пробиває ся в тих написях незнане елементів не то фонетичної, але й етимольоґічної правописи, а по друге накручуване рускої мови на московский лад а до того накручуване незвичайно невдале. Що мають означати такі вирази як **колеювый?** По якому се? Чи справдї не знайшов ся між урядниками желїзничими ц. к. управи руху жаден, котрий би зладив був по людски названі написи? Чи ц. к. управі руху личить компромітувати ся перед публикою та ще й до того на офіціяльнім місци незнанем одної з краєвих мов? А може для сов. управи желїзничого є в отсих случаях міродатне язикознавство якогось дячка-недоука? — *Подорожний.*

Календар „Рускої Бесїди“ на звичайний рік 1905 пустило власне в сьвіт се товариство як 175—176 число своїх видань в 2000 примірниках під редакциєю о. Евгенїя Семаки. Ся народна книжка обнимає 11 аркушів друку й коштує тілько 60 сотиків. Єї купити можна в управителя рускої друкарнї, п. Івана Захарка, ул. Петровича ч. 2. Новий сей календар має богате календаріюм, є там подані Апостоли й Евангелїя на кожду недїлю, є зміна місяця й сонця, веремя що тижня, червоно друковані православні й римскі свята. В інформацийній части наведені всї часописи й видавництва рускі і уміщений доси небувалий докладний шематизм руский як також буковиньскі місцевости з означенем почт, повіту і народности та руских товариств, які в них є. Лїтературну часть заповнили народні писателї як проф. др. Кордуба, посол п. Пігуляк, о. Евг. Семака, др. Когут, Іля Ілюк, Б. Лепкий, С. Яричевский, Луцкий і иньші, так що зміст сеї части в станї поучити й розвеселити широкі маси нашого народу. Тому коли тогід розійшов ся календар „Рускої Бесїди“, що був не до порівнаня біднїйший від сего нового послїдного примірника, то маємо певну надію, що Русини цїлий наклад сего календара до місяця цїлковито розкуплять.

Самоубійство ґімназияста. Доносять з Бохнї, що син тамошного адвоката, Станислав Всцїсло, ученик II. ґімназияльної кляси, кинув ся під колеса желїзницї в поближу стациї Клай і на місци погиб. Подають, що нещасливий поповнив самоубійство ізза того, що его покарано двогодинним карцером.

Демонстрация против професора унїверситету. Студенти медицини в інсбруцкім унїверситетї демонстрували стуканем і свистом против проф. Помера, котрий дуже строго поводив ся при іспитах. Тим то мусїв проф. Помер перервати свої виклади. Цїкаво, що в демонстрациї взяли участь спільно Нїмцї і Італїйцї, між котрими як звісно, панують дуже напружені відносини.

Катастрофа на весїлю. Дуже траґічна пригода лучила ся дня 1. листопада в Петербурзї. Підчас весїля одного італїйского катеринкара вибух о 3. год. рано, в хвили коли весїльні гостї як найвеселїйше забавляли ся, великий огонь. Повстала метушня, підчас якої погибло около 30 осіб.

Пожежа лужаньскої цукроварнї. В маґазинї цукрової фабрики в Лужанах вибух дня 1. листопада с. р. огонь, який знищив цїлий будинок враз з запасами. Завдяки дирекциї і службі удало ся огонь зльокалїзувати. Звідки повстав огонь, не звісно, шкода виносить понад 230.000 корон.

НАУКА, ШТУКА І ЛЇТЕРАТУРА.

Образи Івана Труша. На виставі товариства прихильників красших штук у Львові уміщені також пейсажі нашого земляка п. Ів. Труша із ріжних околиць Криму. Фахова критика не щадить похвал для мистецької кисти артиста, який із незрівнаною вірностию і легкостию відтворює ріжнобарвні картини полудневої кримскої природи, де серед пишноцьвітного моря мандрував колись Адам Міцкевич, пишучи свої кримскі сонети.

Ювилей Михайла Павлика. 30-лїтний ювилей суспільної і лїтературної дїяльности Михайла Павлика ладять ся сьвяткувати поклонники его працї та незломного характеру у Львові, дня 20. падолиста в навечере св. Михайла. В програму сьвята входить також зложене почесних дарів для ювилята від укр. суспільности, для якої трудив ся тільки лїт так безкорисно, що живе майже в крайнім убожестві.

Іван Турґенев: **Муму.** З російского переклав І. Г. (Лїтературно-Наукова Бібліотека ч. 87, з друкарнї Наук. тов. ім. Шевченка у Львові 1904. ст. 51 — 16⁰ цїна 30 сот.) Мистецькою рукою малює автор жите глухо-нїмого парубка і аналїзує подрібно психольоґію його душі. Автор получив в герою два контрасти: фізичну силу і нїжну чутливість, і на похвалу автора треба піднести, ще се йому цїлковито удало ся. Муму — се імя собачки, яку собі виплекав глухо-нїмий Герасим і від якої мусїв з жалем відлучити ся на приказ химерної панї, у якої довело ся Герасимови служити сторожем. Річ дїє ся в Москві. Оповідане се написане ще р. 1852-ого читаєть ся з великим інтересом тим більше, що український переклад бездоганний. *(як.)*

„Rutheuische Revue“, ч. 19., містить: Das totgesagte Weissrusland, von Palisaneer (Słuck, Rusland). — Die Rentengüter in Galizien, von einem ausländischen Juristen. — Hunger. Novelle von Borys Hrintschenko. — Rundschau. — Büchertisch.

„Ruthenische Revue“, ч. 20., містить: Trinkgelder statt der Reformen, von R. Sembratowycz. — Nationales Leben und nationales Bewusstsein in der Ukraine, von P. Doneckyj. — Der ukrainische Volksbildungsverein in Petersburg, von R. S. — Die ukrainischen Vereine in der Bukowina: — Hunger, von B. Hrintschonko. — Die ruthenisch-ukrainische Presse.

Упрашаю ласкаво всїх тих Вп. Панів, що побрали **„Руско-нїмецкий Словар“** а до сеї пори нїчо за него не заплатили, аби в можливо короткім часї зволили вирівнати належитість.

З глуб. поважанем
Іван Захарко.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дітий. Черевики з Chevreaux, Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найлїпшої сорти.

Товари футряні. Найбільший вибір дамских боа, як також всїлякого рода зарукавків. Послїдна новість. Шапки для хлопцїв, перскі кучми і иньші суконні шапки.

Товари зимові і вовняні. Правдиве Єґеровске і Д-ра Лямана біле, рукавички, огрівачі пульсів і колїн, огрівачі стїн, панчохи правдиві вовняні, хусточки, онучі, чепцї і. т. и. для пань, панів, дївчат і дїтий.

Конфекция блюзок Ґольфа і камізельок для пань, панів, дїтий, дївчат, до того жакети і чепцї.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Піхлера і Синів в Ґрацу Борсолїна в Александриї. Найбільший вибір капелюхів Габіґа, найлїпших і найдешевших фабрикатів з фільцу, льодену, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. Цилїндри і кляки після найновійшої моди

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дївчат, хлопцїв і дїтий.

Краватки і біле після найновійшої анґлїйскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних красках найлїпшого рода, модні ковнярики, маншети і хусточки до носа.

Артикули до польованя. Револьвери, рушницї найріжнороднїйшої конструкциї і амуніция. Кальоші і черевики до снїгу найлїпших виробів.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начине, нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Склад дамских і мужеских американьских черевиків незрівнаної якости виробу Гатгавая Зоуле і Гарінґтона в Бостонї.

Маґазин одягів

Вашлер і Фаерберґ

Чернівцї, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осїнний:

Одяги для дам, панів, хлопцїв і дїтий по цїнах, які видержують всяку конкуренцию.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,

в найбільшім виборі.

Для вигоди покупнїв даємо товари на сплату.

37 (21—24)

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

(—) для

шкіл народних

урядів парохіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

Учебник рільництва

для шкіл рільничих і споріднених закладів а також

до ужитку для практичних рільників

уложив

Евгеній Жуковский

директор школи рільничої на Буковинї і практичний рільник.

До набутя в друкарнї тов. „Рускої Ради“ Чернівцї, ул. Петровича ч. 2.

Цїна 4 корон.

При замовленях почтою, належить посилати 30 с. на порто. (—)

Перша буковиньска

специяльна робітня обуви і ортопедичне заведене

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дїтий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівцї

ул. Руска II, а Філїя ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Адвокат 43 (7—10)

Др. ТЕОДОТ ГАЛІП

відкрив і провадить

АДВОКАТСКУ КАНЦЕЛЯРІЮ

в Чернівцях, ул. божницї (Tempelgasse) 8.

Дентистичне Ателїє

Бернарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публицї всї свої у круг того званя входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнизших цїнах.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнїток

Чернівцї,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми **в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“**

МАҐАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дїтий.

Маючи поверх 20-лїтну практику в тім заводї — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми **Якова Ґольда,** — маємо надїю що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Ґольда, так і нашу ново отворену буде посїщати, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кождім зглядї вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлер і Штернберґ

маґазин одягів.

СТАЛІ ЦЇНИ НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (22—25)

Канцеляриа

друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена

в недїлю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

10 дека чеколядових обламків 10 кр.

1 кільо „ „ 95 „

Ручить ся за чистість, без мучної перемішки. 51 (3—24)

До набутя в торговли делїкатесів

Кароля Шіфера

Чернівцї, улиця Темплї число 1.

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарнї товариства „Рускої Ради“

отворена

в недїлю і сьвята від ½10 до 11 год. рано

Друкарня товариства „Рускої Ради“

має на складї

„контракт купна і продажи“

в рускім язицї.

Оден аркуш коштує 3 сотики.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Іван Захарка.